

Ministerieel besluit tot definitieve bescherming als monument van het ensemble van de Sint-Veerlekerk, de pastorie en de gedenkkapel, en als dorpsgezicht van het Sint-Veerleplein in Diksmuide (Oostkerke)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1, laatst gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het ministerieel besluit van 30 maart 2016 tot voorlopige bescherming als monument van het ensemble van de Sint-Veerlekerk, de pastorie en de gedenkkapel, en als dorpsgezicht van het Sint-Veerleplein in Diksmuide (Oostkerke);

Gelet op het openbaar onderzoek dat gehouden is van 21 mei 2016 tot en met 21 juni 2016 en waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op de hoorzitting, georganiseerd door het stadsbestuur van Diksmuide op 24 mei 2016 waarvan het verslag en de behandeling van de conclusies ervan zijn opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het waarderend onderzoek, waarvan de resultaten zijn opgenomen in het beschermingsdossier, de erfgoedwaarde van het ensemble van de Sint-Veerlekerk, de pastorie en de gedenkkapel, en het Sint-Veerleplein aantoonst;

Overwegende dat het ensemble van de Sint-Veerlekerk, de pastorie en de gedenkkapel als monument culturele waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De toewijding van de kerk van Oostkerke aan Sint-Veerle vormt een uiterst zeldzaam gegeven in Vlaanderen. Ook het iconografisch zeldzame Veerlebeeld, met attributen gans en brood, verwijst naar een verering die minimaal teruggaat tot de 16de eeuw.

Het volledig verwoeste en daarna ex situ herbouwde dorp, met het Sint-Veerleplein met kerk, pastorie en oorlogsgedenkkapel als kern, vormt een belangrijke getuige van de Grote Oorlog, die de frontstreek jarenlang in zijn greep hield en voor Europa een culturele breuk met het optimisme van de "lange 19de eeuw" inluidde.

Dat van de meer dan honderd verwoeste dorpen in de frontzone er slechts drie ex situ heropgebouwd werden, toont de uitzonderlijkheid van Oostkerke aan.

Het oorlogsgedenkteken van Oostkerke kreeg vorm in de gedenkkapel voor de gesneuvelden op het Sint-Veerleplein. Deze uitzonderlijke typologie plaatst de gedachtenis aan de gesneuvelde militairen en burgers in een sacraal kader: de sierlijke naamplaten aan weerszijden van het portaal zijn in de architectuur van de kapelgevel verbonden met het bas-reliëf in de geveltop, met voorstelling van Onze-Lieve-Vrouw-van-de-IJzer. In de intieme omgeving van het kapelinterieur konden de rouwenden hun

geliefden herdenken. De engel van het glasraam spreidt een eredoek voor de oorlogsslachtoffers, die ook herinnerd worden in portretfoto's aan de muren;

Overwegende dat de cultuurgoederen, die integrerend deel uitmaken van de gedenkkapel als monument, culturele waarde bezitten die als volgt wordt gemotiveerd:

De gedenkkapel bewaart cultuurgoederen die bijdragen tot de culturele waarde ervan. In het interieur concretiseren twee houten memento's met zeven portretfoto's van de gesneuvelden uit het dorp Oostkerke het verlies aan jong menselijk kapitaal. Een achtste medaillon is niet ingevuld en herdenkt de 'onbekende soldaat'. De neogotische altaartafel en het model in gips van het bas-reliëf in de kapelgevel, verduidelijken het sacrale karakter van de gedenkkapel;

Overwegende dat het ensemble van de Sint-Veerlekerk, de pastorie en de gedenkkapel als monument historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De oorsprong van het na de Eerste Wereldoorlog heropgebouwde dorp Oostkerke gaat terug tot de volle middeleeuwen: eind 12de eeuw bouwden afstammelingen van Volcraven vanuit Lampernisse een kapel op gewonnen schorrengebied. Dit *Volcravenkinderkerke* werd in de 13de eeuw een onafhankelijke parochie, Oostkerke genoemd vanwege de ligging ten oosten van de moederparochie.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog was het ontvolkte landbouwdorpje slechts op enkele kilometer van het IJzerfront gelegen. De kerktoren werd het mikpunt van zware beschietingen en het Belgische leger bouwde betonnen bunkers tussen de verwoeste huizen. De totale verwoesting van het dorp opende de weg voor de wederopbouw op een nieuwe locatie. De invloedrijke burgemeester en herenboer Medard Duchatelez nodigde in 1920 zowel koning Albert als wederopbouwminister Henri Jaspar uit voor een bezoek aan het verwoeste Oostkerke, en bekwam toestemming om het dorp te verplaatsten. Op de eind 1920 aangekochte weides verrees in 1921-1923 in ijlt tempo, zonder vertraging door het bouwrijp maken van de dorpsruïne, het nieuwe dorp rondom het Sint-Veerleplein. Na de pastorie in 1921, volgden van 1922 tot 1924 de pleinwand met huizen, de kerk met imposante toren en de oorlogsgedenkkapel;

Overwegende dat het ensemble van de Sint-Veerlekerk, de pastorie en de gedenkkapel als monument architecturale waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Bij de ex situ-wederopbouw koppelden de Antwerpse architecten F. de Montigny en L. Somers hun ontwerpen voor de kerk, de pastorie en de gedenkkapel aan een inplanting rondom het nieuwe, ruime Sint-Veerleplein.

De gotische, driebeukige hallenkerk vormt een idealisering van de historisch gegroeide gotische kerk met éénbeukig schip en tweebeukig hallenkoor, die in de Eerste Wereldoorlog vernietigd werd. Vooral de slanker herbouwde voorgeplaatste toren vormt daarbij een ijkpunt uit de vooroorlogse skyline. De gedenkkapel is uitgewerkt met een sierlijke gotische gevel. Voor de overige bebouwing werden de vooroorlogse witgeschilderde lijstgevels vervangen door een traditionele architectuur met trap-, klok- en tuitgevels in 'blote' baksteen. Zo ontleent de hoge pastorie zijn uitstraling onder meer aan de sierlijke dakkapel en de imposante zij-trapegevels. Ook de bewaarde houten kruiskozijnen met kleine roedeverdeling in de bovenlichten versterken de herkenbaarheid als wederopbouwarchitectuur;

Overwegende dat het ensemble van de Sint-Veerlekerk, de pastorie en de gedenkkapel als monument artistieke waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De spitsbogenarcades in profielbaksteen van het bepleisterde kerkinterieur versterken de focus op het neogotische gesamt-kunstwerk in de koren, bestaande uit de kleurrijke glasramen, de retabels en de gemaroufleerde gewelfschilderingen. De polychrome retabelmedaillons van de vier evangelisten met ganzenvaar (hoogaltaar) en hun attributen in de medaillons van de preekstoel staan symbool voor de uitgesproken Bijbelse iconografie van de Sint-Veerlekerk. De glasramen van het Doornikse atelier Camille Wybo putten uit het Nieuwe en het Oude Testament, of uit de volkse bijbeltraditie. In het hoogkoor wordt de *Verrijzenis van Christus* verbonden met de

Oudtestamentische miniatuurscène *Jona en de walvis* in het boogveld. De glasramen in de zijbeuken zijn volledig aan de *Tien Geboden* gewijd. Glazener Wybo toonde zich een meester in de omkadering van de glasramen met een imitatie van natuurstenen traceer- en maaswerk, in compositie en in de uitwerking van gezichten en mantels, dit alles in een rijk coloriet. Ook het kleine glasraam van de gedenkkapel is in 1924 sierlijk uitgewerkt door Wybo. In de zijkoren zijn de Onze-Lieve-Vrouw- en Sint-Jozefretabels ingevuld met polychrome gipsen beelden, gesigineerd door de Kortrijkse beeldhouwer Jozef Lelan, en verhalende bas-reliëfs. Ook het ensemble van heiligenbeelden op in de muur verankerde consoles werd geleverd door Lelan. Uit briefwisseling blijkt dat ook de preekstoel en het overige meubilair door hem geplaatst werden.

In het verzorgde pastorie-interieur vormen onder meer de tegelvloeren met bloemmotieven, de marmeren schouwen en de sierlijke trap kenmerkende elementen;

Overwegende dat de cultuurgoederen, die integrerend deel uitmaken van de kerk als monument, artistieke waarde bezitten die als volgt wordt gemotiveerd:

De Sint-Veerlekerk bewaart cultuurgoederen die bijdragen tot de artistieke waarde ervan.

Ondanks de oorlogsverwoesting bewaart de kerk nog twee 18de-eeuwse schilderijen en een neogotische kruisweg van circa 1900, gered uit de vooroorlogse kerk. De schilderijen maken onderdeel uit van een reeks met de vier evangelisten die in 1716 aan de kerk geschonken werd. Het meubilair en de beelden uit de wederopbouwperiode vormen samen met onder meer de glasramen en de altaren een neogotisch gesamt-kunstwerk. De biechtstoelen, communiebanken en koorbanken vertonen verzorgd gotisch traceerwerk, en zijn, blijkens briefwisseling, ontworpen door het Kortrijkse beeldhouwatelier Jozef Lelan.

In de kerk behoren, naast de Maria- en Sint-Jozefbeelden van de zijretabels, nog zes polychrome gipsen beelden, waarvan enkele gesigineerd, op in de muur verankerde consoles, tot hetzelfde waardevol ensemble, dat in de wederopbouwperiode aan de kerk geleverd werd door het atelier Lelan;

Overwegende dat het Sint-Veerleplein als dorpsgezicht culturele waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Het volledig verwoeste en daarna ex situ herbouwde dorp, met het Sint-Veerleplein met kerk, pastorie en oorlogsgedenkkapel als kern, vormt een belangrijke getuige van de Grote Oorlog, die de frontstreek jarenlang in zijn greep hield.

Het gedenkteken voor de gesneuvelde militairen en burgers van Oostkerke kreeg een uitgesproken religieus karakter in de vorm van de gedenkkapel op de hoek van het plein. Het bas-reliëf van Onze-Lieve-Vrouw-van-de-IJzer in de geveltop benadrukt de ligging van Oostkerke nabij het IJzerfront;

Overwegende dat het Sint-Veerleplein als dorpsgezicht historische waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

De oorsprong van het na de Eerste Wereldoorlog heropgebouwde dorp Oostkerke gaat terug tot de volle middeleeuwen. Tijdens de Eerste Wereldoorlog was het ontvolkte landbouwdorpje slechts op enkele kilometer van het IJzerfront gelegen. De kerktoeren werd het mikpunt van zware beschietingen en het Belgische leger bouwde betonnen bunkers tussen de verwoeste huizen. De totale verwoesting van het dorp opende de weg voor de wederopbouw op een nieuwe locatie. Op de eind 1920 aangekochte weides verrees in 1921-1923 in ijtempo, zonder vertraging door het bouwrijp maken van de dorpsruïne, het nieuwe dorp rondom het Sint-Veerleplein. Na de pastorie in 1921, volgden van 1922 tot 1924 de pleinwand met huizen, de kerk met imposante toren, en de oorlogsgedenkkapel;

Overwegende dat het Sint-Veerleplein als dorpsgezicht stedenbouwkundige waarde bezit die als volgt wordt gemotiveerd:

Van de meer dan honderd verwoeste dorpen in de frontzone zijn er slechts drie ex situ heropgebouwd, met name het gaaf bewaarde wederopbouwdorpje Oostkerke, het buurdorp Kaaskerke en Sint-Joris-aan-de-IJzer. De ex situ-wederopbouw van de,

exemplarisch bewaarde, dorpskern van Oostkerke stelde de Antwerpse architecten F. de Montigny en L. Somers in staat om, los van oude perceelstructuren, een stedenbouwkundig vernieuwend aanleg- en rooilijnplan uit te tekenen. Het ruime, beboomde Sint-Veerleplein vormt hierbij het middelpunt van het nieuwe dorp, waarrond de kerk - zonder kerkhof -, de pastorie, het samenstel van negen woningen en de gedenkkapel geordend zijn. Dat de rooilijn naar de kerk toe versmalt, resulteert in een uitgekiende zichtas vanaf de gedenkkapel op de afgeschuinde pleinhoek. Deze zichtas loopt verder van de lage diephuisgevels en de vooruitspringende, hogere pastorie naar de kerk met beeldbepalende toren, en wordt nog versterkt door de parallelle lindenrijen op het plein en de onbebouwde zuidzijde langs de grote weg.

De toren met spitse naald verbindt als landschapsbaken het nieuwe en het oude Oostkerke: vanop het oude kerkhof herinnert het silhouet van de toren aan de kerk die hier tot de Eerste Wereldoorlog stond.

De sobere gevelwand met negen smalle en lage diephuizen wordt afwisselend geritmeerd door trapgevels en klokgevels, en door rechthoekige, korfbogige en rondbogige deuren en vensters. De uniformiteit van het geelbakstenen materiaalgebruik en de herhaling van architecturale vormen werkt versterkend voor het beboomde Sint-Veerleplein. Het rechts bij de gedenkkapel aansluitende, lage woonhuis markeert vanuit de Oostkerkestraat de overgang naar het plein en is eveneens opgetrokken in een eenvoudige en verzorgde wederopbouwarchitectuur. De deels bewaarde houten kozijnconstructies van een aantal huizen versterkt de herkenbaarheid als wederopbouwarchitectuur. De betonnen wegwijzer met metalen richtingsplaten vormt een typisch element voor de landelijke dorpskernen in de streek van Diksmuide,

BESLUIT:

Artikel 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen definitief beschermd als monument:

Het ensemble bestaande uit:

De Sint-Veerlekerk, met inbegrip van de cultuurgoederen, Sint-Veerleplein zonder nummer in Diksmuide (Oostkerke), bekend ten kadaster: Diksmuide, 12de afdeling, sectie A, perceelnummer 105A5.

De pastorie, Sint-Veerleplein 10 in Diksmuide (Oostkerke), bekend ten kadaster: Diksmuide, 12de afdeling, sectie A, perceelnummer 105D5.

De gedenkkapel, met inbegrip van de cultuurgoederen, Sint-Veerleplein zonder nummer in Diksmuide (Oostkerke), bekend ten kadaster: Diksmuide, 12de afdeling, sectie A, perceelnummer 105R2.

De volgende onroerende goederen worden definitief beschermd als dorpsgezicht:

Het Sint-Veerleplein met kerk, pastorie, eenheidsbebouwing, gedenkkapel en plein met bomen, Oostkerkestraat zonder nummer, Oostkerkestraat nummer 6, Sint-Veerleplein zonder nummer, Sint-Veerleplein nummers 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 in Diksmuide (Oostkerke), bekend ten kadaster: Diksmuide, 12de afdeling, sectie A, perceelnummers 105A5, 105C, 105C4, 105D, 105D3, 105D4, 105D5, 105E, 105E4, 105F, 105F6, 105K2, 105R2, 105Z4 en deel uitmakend van het openbaar domein.

De cultuurgoederen die mee worden beschermd zijn opgenomen in bijlage.

De definitief beschermde onroerende goederen zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de definitief beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het ensemble van de Sint-Veerlekerk, de pastorie en de gedenkkapel als monument heeft een culturele, historische, architecturale en artistieke waarde. De cultuurgoederen die mee worden beschermd, hebben een artistieke en culturele waarde. Het Sint-Veerleplein als dorpsgezicht heeft een culturele, historische en stedenbouwkundige waarde. Het geheel wordt getypeerd door de volgende erfgoedkenmerken en erfgoedelementen:

De huidige dorpskern van Oostkerke wordt volledig bepaald door het *Sint-Veerleplein* met de Sint-Veerlekerk, de pastorie, de gedenkkapel en een rij eenvoudige woningen met kenmerkende wederopbouwarchitectuur, geïnspireerd op de lokale baksteenarchitectuur. Even bepalend voor het plein is het houtig erfgoed. Het ruime grasperk van het Sint-Veerleplein is beplant met vier parallelle rijen lindebomen, waarvan de noordelijke rij recent heraanplant is. De bomenrijen op en rondom het plein en rondom de kerk zijn reeds aangegeven op de aanleg- en rooilijnenplannen van 1920 en 1921. Aan de westzijde van het plein is een oorspronkelijke kasseistrook bewaard. De zuidoostelijke hoek van het grasplein wordt gemarkeerd door een betonnen wegwijzer met metalen richtingsplaten. Langs het Sint-Veerleplein is de kerkomgeving afgezoomd door een laag bakstenen muurtje tussen hogere penanten. Aan de overige zijden is de kerkomgeving afgezoomd door een haag.

De niet-georiënteerde *Sint-Veerlekerk* werd in 1922-1923 opgetrokken in regionale gotiek, naar ontwerp van de Antwerpse architecten F. de Montigny en L. Somers. De voorgeplaatste, vierkante oosttoren is naar het Sint-Veerleplein gericht. De driebeukige, geelbakstenen hallenkerk zonder transept is gevat onder leien zadeldaken. Het hoogkoor is driezijdig gesloten, de zijbeuken en zijkoren zijn recht gesloten door tuitgevels met muurvlchtingen. Bij het zuidkoor sluit een sacristie onder leien zadeldak aan, bij het noordkoor een haaks ingeplante bergruimte onder leien schilddak.

De slanke voorgeplaatste oosttoren van drie geledingen wordt gemarkeerd door zware hoeksteunberen met versnijdingen en een spitse leien naald met windvaan. Doorgetrokken waterlijsten lijnen drie geledingen af. Boven het spitsboogportaal in een omlijsting van profielbaksteen, is een natuurstenen baldakijn met Heilig Hartbeeld voorzien. Daarboven wordt de eerste geleding gemarkeerd door een grote cirkelvormige oculus in een omlijsting van profielbaksteen. De tweede geleding is voorzien van een grote geprofileerde rondboognis op afzaat met rechthoekig torenluik en kleine oculus. De derde geleding met licht afgeschuinde hoeken en borstwering is aan de vier zijden opengewerkt door spitsbogige galmgaten in een geprofileerde omlijsting, ingeschreven in spitsbogige spaarvelden.

De zijbeuken en koren worden geritmeerd door geprofileerde spitsbogige drielichten met bakstenen traceringen en steunberen met versnijdingen. In de gevelvelden van de westgevel wordt de oculus van de toren herhaald. De sacristie en de bergruimte zijn opengewerkt met natuurstenen bolkozijnen.

In het portaal, onder de toren, is een blauwhardstenen 17de-eeuwse grafsteen uit de oude kerk in de vloer ingewerkt. In de klokkenverdieping zijn drie bronzen klokken opgehangen: de eerste klok dateert van 1923, de tweede van 1924. Een derde klok dateert van 1955. Het witbepoetste *kerkinterieur* wordt geritmeerd door de spitsbogenarcade in gele profielbaksteen. De scheibogen tussen de beuken rusten op bakstenen zuilen, met kapitelen en basementen in blauwe hardsteen.

Boven het korfbogportaal in een omlijsting van profielbaksteen (tussen toren en kerk) kraagt de neogotische doksaalbalustrade uit op sierlijk uitgewerkte korbelen. Hierboven hoge spitsbogige opening in dito omlijsting, waarin zich de neogotische orgelkast bevindt. Het schip en de koren zijn overwelfd door houten spitsgewelven - beschilderd met vergulde sterren - op houten kroonlijsten en met verzorgde metalen trekstangen. Het hoofdkoor is overwelfd door een houten straalgewelf, met gemaroufleerde schilderingen van Christus geflankeerd door een wijze en een dwaze maagd met banderollen met Bijbelse opschriften.

Tevens verzorgd neogotisch binnenschrijnwerk met bewaard hang- en sluitwerk.

De spitsboogvensters met bakstenen monelen zijn ingevuld met verzorgde neogotische glasramen, in het hoogkoor gesigneerd en gedateerd "Camille Wybo 1924". De glasramen in het hoogkoor stellen onder meer de Verrijzenis van Christus voor, en in de boogvelden Oudtestamentische taferelen, zoals Jona en de walvis. In de zijkoren wordt geput uit de volkse bijbeltraditie, zoals Onze-Lieve-Vrouw Hemelvaart. De glasramen van de zijbeuken zijn volledig gewijd aan de Tien Geboden.

De neogotische altaren en het meubilair zijn in 1924 geplaatst door het Kortrijkse beeldhouwersatelier Lelan. De verzorgde natuurstenen altaartafel van het hoogaltaar is voorzien van basreliëfs en zuiltjes met knoppenkapitelen. Hierop zijn het houten retabel met polychrome medaillons met bustes van de vier evangelisten, met symbolen en ganzenveer, en het tabernakel met sierlijke koperen deurtjes geplaatst. Het linker zijaltaar is toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw van de Rozenkrans. Op de natuurstenen altaartafel met medaillon van het Lam Gods, is het driedelige eikenhouten, neogotische retabel geplaatst. In de centrale spitsboognis is een polychroom gipsen beeld van Onze-Lieve-Vrouw, gesigneerd "J.F. Lelan, beeldhouwer Kortrijk", geplaatst, geflankeerd door polychrome bas-reliëfs met verhalende voorstellingen rond Maria en de Heilige Dominicus.

Het zijaltaar in de rechter zijbeuk is toegewijd aan Sint-Jozef. Op de natuurstenen altaartafel, met medaillon "De pelikaan voedt zijn jongen", is het driedelige eikenhouten, neogotische retabel geplaatst. In de centrale spitsboognis is een polychroom gipsen beeld van de Heilige Jozef met kind geplaatst, gesigneerd Lelan, geflankeerd door polychrome bas-reliëfs met de Heilige Familie en de vlucht naar Egypte.

Ook de neogotische preekstoel, met bewaarde hemel, is ontworpen door de Kortrijkse beeldhouwer J.F. Lelan. Onder meer de kuip is erg verzorgd uitgewerkt met neogotisch traceerwerk en medaillons met symbolen van de vier evangelisten.

Ook de neogotische koorbanken, biechtstoelen en communiebanken met gotisch traceerwerk zijn ontworpen door het huis Lelan. De blauwhardstenen doopvont met koperen deksel is afgesloten door smeedijzeren hekwerk.

De kerk bewaart een reeks van zes neogotische heiligenbeelden naar ontwerp van het Kortrijkse huis Lelan. Ze zijn geplaatst op in de muur of de zuilen verankerde consoles.

Twee vroeg 18de-eeuwse schilderijen (olie op doek), met voorstelling van evangelisten zijn bewaard. Ze worden toegeschreven aan de Vlaamse school en werden in 1716 geschonken door een pastoor (confer opschrift op de kaders).

Ook de neogotische kruisweg op zinken platen, van circa 1900, werd gered uit de vooroorlogse kerk. De sacristie wordt gekenmerkt door een sierlijke witstenen schouw.

De voormalige *pastorie* met dubbelhuisopstand is ingeplant op de noordwestelijke hoek van het Sint-Veerleplein. De voortuin is afgezoomd met een ligusterhaag en centraal een metalen hekje gevat tussen twee bakstenen hekpijlers. De pastorie werd in 1921 (confer muurankers) gebouwd naar ontwerp van de Antwerpse architecten F. de Montigny en L. Somers. Verankerde baksteenbouw onder steil zadeldak (rode mechanische pannen, gootlijst op klossen). Kenmerkende regionale baksteenarchitectuur, confer rechthoekige muuropeningen op afzaten gevat in korfboognissen, centrale dakkapel met uitzwenkende belijning, bolbekroning en smeedijzeren kruis, en trapgevels voor de zijgevels. Ook de achtergevel geeft duidelijk de dubbelhuisstructuur aan, met verspringende vensterhoogte en ovaal traplicht ter hoogte van de trap. Deels bewaard beschilderd houtwerk: kozijnconstructies met kruisindeling, kleine roedeversdeling in de bovenlichten; driedelige bolkozijnen in de gevelvelden van de zijgevels. Bewaarde vleugel deur met briefpaneel. Bewaarde interieurindeling en -aankleding. In de gang en in het salon, bewaarde vloeren volgens tegelmodellen van de S.A. La Nouvelle Céramique (Amay). Bewaarde binnendeuren in pitchpine met imitatiebeschildering. Bewaarde marmeren schouwen en stucwerk rond de luchters. Houten trap met sierlijke trappalen. Onder de trap, toegang tot de kelder met wand in figuurglas. Aan de achterzijde sluit een grote ommuurde tuin aan.

De geelbakstenen *oorlogsgedenkkapel* is beeldbepalend ingeplant op de afgeschuinde pleinhoek. De kapel, toegewijd aan Onze-Lieve-Vrouw-van-de-IJzer werd in 1924

opgericht ter nagedachtenis van de militairen en burgers van Oostkerke die omkwamen tijdens de Eerste Wereldoorlog, confer de sierlijke naamplaten aan weerszijden van het portaal. Eénbeukige kapel met driezijdige koorsluiting, onder leien bedaking. Tuitgevel met spitsboogportaal in een omlijsting van profielbakstenen. Boven de sierlijke rechthoekige poort is het portaal ingevuld met een timpaan met dubbele banderol. Het simillistenen bas-reliëf in de geveltop stelt Onze-Lieve-Vrouw-van-de-IJzer met kindje Jezus, zittend op stoel, en een klimmende leeuw in medaillon voor.

Bepkeisterd *kapelinterieur* met houten straalgewelf met gordelribben. Het glasraam (gesigneerd en gedateerd "Camille Wybo 1924") stelt een engel voor die een eredoek spreidt voor de oorlogsslachtoffers. Deze Oostkerkenaren worden ook herinnerd in twee sierlijke houten mementokaders met zeven portretfoto's en een achtste, niet ingevuld medaillon voor de 'onbekende soldaat'. Boven de toegang is een banderol met opschrift geschilderd. Een model in gips van het bas-reliëf in de voorgevel is tegen de zijmuur bevestigd. Onder het glasraam, neogotische houten altaartafel met verzorgd sculpteerwerk.

Aan de noordzijde van het *Sint-Veerleplein*, *sobere gevelwand van negen smalle en lage diephuizen* uit de vroege jaren 1920. De hoofdvolumes aan het plein zijn gevat onder pannen zadeldaken (daknokken haaks op het plein gericht). Het samenstel wordt afwisselend geritmeerd door (verhoogde) trapgevels en klokgevels, en door rechthoekige, korfbogige en rondbogige deuren en vensters. Een aantal gevelvelden zijn opengewerkt met oculus. De vensters in het gevelveld van nummer 8 zijn gevat in een Brugse travee. Nummer 9 bewaart het oorspronkelijke houtwerk, onder meer bolkozijnen. De uniformiteit van het geelbakstenen materiaalgebruik en de herhaling van architecturale vormen werkt versterkend voor het Sint-Veerleplein.

Het rechts bij de gedenkkapel aansluitende, lage woonhuis (Oostkerkestraat nummer 6) markeert vanuit de Oostkerkestraat de overgang naar het plein en is eveneens opgetrokken in een verzorgde wederopbouwarchitectuur uit de jaren 1920. Bakstenen breedhuis onder zadeldak (rode mechanische pannen), onderbroken door twee dakvensters met tuitgevel en risaliet met trapgevel (rechts). Ook de linker zijgevel (ter hoogte van de gedenkkapel) is uitgewerkt als trapgevel. De lijstgevel is opengewerkt door twee rondboogdeuren, rechts met ovaal bovenlicht, en rechthoekige (opkamer)vensters, gevat in boogveld (steekboog, rondboog of accoladeboog) of doorlopende vensternis met visgraatmotief. Deels bewaard houtwerk met kozijnconstructies.

Art. 3.1. Voor het als monument beschermde ensemble gelden de volgende beheersdoelstellingen:

De algemene doelstelling van de bescherming als monument is het behoud van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen, voor de kerk en de gedenkkapel met inbegrip van de cultuurgoederen. De bescherming van het ensemble beoogt het behoud van de architectuur.

De architectuur, de typologie, de volumewerking, de ruimtewerking en de vormtaal van de Sint-Veerlekerk, de gedenkkapel en de pastorie dienen herkenbaar en leesbaar te blijven.

Voor de kerk en de gedenkkapel, en de cultuurgoederen die mee beschermd worden:

Ook voor het kerkinterieur dienen de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen, met inbegrip van de cultuurgoederen, integraal behouden te blijven. Dit veronderstelt het behoud van de oorspronkelijke, nagelvaste aankleding en elementen zoals onder meer het altaar, het doksaal en het binnenschrijnwerk. De oorspronkelijke afwerking van de wanden en de vloeren dient behouden te blijven, ook indien verborgen achter secundaire afwerkingen.

De kerk bewaart tot op vandaag zijn oorspronkelijke functie in verband met de eredienst. Deze kan ongewijzigd verdergezet worden. Een herbestemming die de draagkracht van het gebouw niet overschrijdt - afgetoetst met de stedenbouwkundige randvoorwaarden - behoort eventueel tot de mogelijkheden. Een herbestemming mag echter geen negatieve

impact hebben op de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen, met inbegrip van de cultuurgoederen.

De scheurvorming bij de linker scheiboog (ter hoogte van het doksaal) vereist verdere aandacht. De scheurvorming dient gemonitord te worden om na te gaan of deze nog verder evolueert en om na te gaan wat de oorzaak ervan is.

De gedenkkapel bewaart tot op vandaag zijn oorspronkelijke functie, deze kan ongewijzigd verdergezet worden. Een herbestemming of nevenbestemming mag geen negatieve impact hebben op de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen, met inbegrip van de cultuurgoederen. Een harde her- of nevenbestemming dient vermeden te worden. Periodiek nazicht en herstelling van het dak en de goten dringt zich op om verdere schade te vermijden.

Voor de pastorie en de pastorietuin

De pastorie bewaart tot op vandaag een deel van zijn oorspronkelijke functie met name de woonfunctie, deze kan ongewijzigd verdergezet worden. Een herbestemming die de draagkracht van het gebouw niet overschrijdt - afgetoetst met de stedenbouwkundige randvoorwaarden - behoort eventueel tot de mogelijkheden. Een herbestemming mag echter geen negatieve impact hebben op de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen van de pastoriesite. Bij onderhoud, restauratie en/of een eventuele herbestemming dient terdege rekening gehouden te worden met de waardevolle interieurelementen.

Art. 3.2. Voor de als dorpsgezicht beschermde onroerende goederen gelden de volgende beheersdoelstellingen:

De algemene doelstelling van de bescherming is het behoud van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen.

De kerkomgeving en het Sint-Veerleplein met kenmerkende beplanting (op het plein lindes, rond de kerk vooral lindes) dienen herkenbaar en leesbaar te blijven, en eventueel versterkt door historisch herstel. Vervanging door een kwaliteitsvolle en op traditie geïnspireerde aanplanting behoort tot de mogelijkheden met dezelfde soort (lindebomen, met uitsluiting van enkele platanen die tussen de andere bomen geplant zijn). Het groene karakter van het Sint-Veerleplein en de kerkomgeving wordt bijkomend ondersteund door het instandhouden van de grasperken op het plein en rondom de kerk. Structuren en wegenis met kleinschalig materiaalgebruik dienen herkenbaar en leesbaar te blijven, en eventueel versterkt door historisch herstel.

De perceelstructuur en de kleinschaligheid van de bebouwing dienen herkenbaar en leesbaar te blijven, en eventueel versterkt door historisch herstel.

De architectuur, de typologie, de volumewerking en de vormtaal van gebouwen met erfgoedwaarde dienen herkenbaar en leesbaar te blijven.

Bij het samenstel van negen huizen (Sint-Veerleplein nummers 1-9) hebben enkel de hoofdvolumes (diephuizen onder pannen zadeldaken, met daknok haaks op het plein) erfgoedwaarde. De achterbouwen en de tuinconstructies hebben geen erfgoedwaarde; bij een eventuele verbouwing of vervangbouw dient ervoor gezorgd te worden dat nieuwe ingrepen geen negatieve impact hebben op de specifieke erfgoedkenmerken van het beschermde dorpsgezicht.

Art. 4.1. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde monument zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood.

Voor de kerk en de gedenkkapel, en de cultuurgoederen die mee beschermd worden

Het kerkgebouw en de gedenkkapel dienen gevrijwaard te blijven. Wijzigingen en nieuwe toevoegingen zijn enkel mogelijk indien deze het karakter en de waarde van de gebouwen niet schaden.

De goederen opgenomen in de lijst van cultuurgoederen dienen in situ behouden te blijven. Indien aangetoond kan worden dat een cultuurgoed oorspronkelijk op een andere plaats in de kerk opgesteld was, kan het binnen de kerk, op deskundige wijze, herplaatst worden.

Indien daartoe een noodzaak aangetoond wordt, dan kunnen de schilderijen, die deel uitmaken van de lijst van cultuurgoederen, verplaatst worden binnen de eigenlijke kerkruimte. Hun nieuwe locatie moet klimatologisch en tentoonstellingstechnisch verantwoord zijn.

Voor de pastorie en de pastorietuin

De pastorie dient gevrijwaard te blijven. Wijzigingen en nieuwe toevoegingen zijn enkel mogelijk indien deze het karakter en de waarde van het gebouw niet schaden.

Bij de pastorietuin dienen de hagen (voortuin) bewaard te blijven. De hagen dienen oordeelkundig geschoren te worden. Enkel indien noodzakelijk kan overgegaan worden tot het heraanplanten met dezelfde soort.

Art. 4.2. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van het beschermde dorpsgezicht zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water;
- 2° de toestand van het goed regelmatig te controleren;
- 3° regulier onderhoud uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood;
- 5° het Sint-Veerleplein en de kerkomgeving dienen bouwvrij gehouden te worden in functie van de erfgoedkenmerken en erfgoedelementen;
- 6° het gegeven van een plein en kerkomgeving met beplanting van lindes dient gevrijwaard te blijven;
- 7° ook de wegwijzer dient bewaard te blijven;
- 8° wijzigingen en nieuwe toevoegingen zijn enkel mogelijk indien deze het karakter en de waarde van het plein en de kerkomgeving niet schaden;
- 9° de bebouwing dient gevrijwaard te blijven. Wijzigingen en nieuwe toevoegingen zijn enkel mogelijk indien deze het karakter en de waarde van het gebouw niet schaden.

Art. 5.1. Voor de volgende handelingen aan het beschermde monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het dak en de buitenmuren van constructies:
 - a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking en gootconstructies;
 - b) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, poorten, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing beslag, hang- en sluitwerk;
 - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;

- f) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden;
- 5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
 - a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen;
 - c) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van verhardingen, wegen, paden en groenaanleg;
 - d) het rooien, vellen, beschadigen en/of vervangen van bomen en struiken, en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm van de bomen en de struiken, tot gevolg kan hebben;
 - e) het aanleggen of wijzigen van verharding of het uitbreiden van bestaande verhardingen;
 - f) het plaatsen of wijzigen van straatmeubilair;
 - g) het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen;
 - h) het structureel en fundamenteel wijzigen van de aanleg van historische tuinen;
 - i) het wijzigen van het (micro)reliëf.

Voor het interieur van de als monument beschermde kerk en gedenkkapel, en voor de cultuurgoederen die mee beschermd worden, en voor het interieur van de pastorie:

- 1° het uitvoeren van destructief materiaaltechnisch onderzoek;
- 2° het uitvoeren van structurele werken en het toevoegen van nieuwe structuren;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting;
- 4° het verwijderen, vervangen of wijzigen van plafonds, gewelven, vloeren, trappen, binnenschrijnwerken, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, lambrisering, beslag, hang- en sluitwerk, en van de waardevolle interieurdecoratie;
- 5° het bepleisteren van niet-bepleisterde elementen of het bepleisteren met een andere samenstelling of textuur, alsook het ontpleisteren van bepleisterde elementen;
- 6° het beschilderen van ongeschilderde elementen of het schilderen in andere kleuren of kleurschakeringen of met een andere verfsoort dan de aanwezige;
- 7° het uitvoeren van werken aan en het verplaatsen of verwijderen van de cultuurgoederen.

Voor de klokken opgenomen in de bescherming als monument:

- 1° werken aan de klok zelf: lassen van scheuren, herstel van kronen, stemmingscorrecties, restaureren of vervangen van klepels, het keren van een klok met als doel een nieuw slagvlak te creëren;
- 2° het verplaatsen van een klok, zowel binnen de bestaande klokkenstoel als naar een andere locatie;
- 3° het vervangen van ophangconstructies en luidbalken;
- 4° het uitbreiden van een gelui;
- 5° het restaureren of vervangen van een klokkenstoel, van luidwielen.

Art. 5.2. Voor de volgende handelingen aan het beschermde dorpsgezicht moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° verwijderen, vervangen, wijzigen of verstevigen van constructieve elementen;
- 3° het verwijderen, vervangen of wijzigen van historische materialen en het toepassen van behandelingen met als doel de historische materialen te reinigen, te herstellen, te verduurzamen of te beschermen tegen verweer en aantasting (de achterbouwen en de tuinconstructies van de huizen Sint-Veerleplein nummers 1-9 zijn van deze bepaling uitgesloten);
- 4° het uitvoeren van de volgende werken aan het dak en de buitenmuren van constructies (de achterbouwen en de tuinconstructies van de huizen Sint-Veerleplein nummers 1-9 zijn van deze bepaling uitgesloten):
 - a) het verwijderen, vervangen of wijzigen van dakbedekking en gootconstructies;

- b) het verwijderen van voegen en het hervoegen;
 - c) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van de kleur, textuur of samenstelling van de afwerkingslagen;
 - d) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van buitenschrijnwerken, deuren, ramen, luiken, poorten, inclusief de al dan niet figuratieve beglazing, beslag, hang- en sluitwerk;
 - e) het aanbrengen, verwijderen, vervangen of wijzigen van aard- en nagelvaste elementen, smeedijzer en beeldhouwwerk, inclusief nieuwe toevoegingen;
 - f) het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden;
- 5° het uitvoeren van de volgende omgevingswerken:
- a) het plaatsen of wijzigen van bovengrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
 - b) het plaatsen of wijzigen van afsluitingen, met uitzondering van gladde schrikdraad en prikkeldraad ten behoeve van veekering;
 - c) het aanleggen, structureel en fundamenteel wijzigen of verwijderen van verhardingen, wegen, paden en groenaanleg;
 - d) het rooien, vellen, beschadigen en/of vervangen van bomen en struiken, en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groevorm van de bomen en de struiken, tot gevolg kan hebben;
 - e) het aanleggen of wijzigen van verharding;
 - f) het plaatsen of wijzigen van straatmeubilair, met uitzondering van niet-aard- en niet-nagelvaste elementen en verkeersborden vermeld in artikel 65 van het Koninklijk Besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg;
 - g) het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen;
 - h) het fundamenteel en structureel wijzigen van de aanleg van historische tuinen en parken en pleinen;
 - i) het wijzigen van het microreliëf;
- 6° de aanmerkelijke reliëfwijziging van de bodem;
- 7° elke handeling die een aanzienlijke wijziging van de landschapskenmerken tot gevolg heeft, met uitzondering van cultuurgewassen, onder meer voor de landbouw en tuinbeplanting.

Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud van beschermde goederen.

Brussel, **23 DEC. 2016**

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS